

เทศน์เช้า วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันไม่จริง มันอนิจจัง ทุกอย่างเป็นอนิจจังทั้งหมด มันเป็นไปได้อย่างไร? ถ้าทุกอย่างเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง แต่ความดำรงชีวิตอยู่ที่เราลำบากมาก พอลำบากมากเราจะทรงไว้ได้อย่างไร? การเกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก เพราะมนุษย์นี้มนุษย์สมบัติกว่าจะได้เกิดมา

แต่ทำไมมนุษย์ชั่วเยี้ยไปหมดเลย? มนุษย์นี้เต็มไปหมดเลย แล้วมนุษย์มันแสนยากทำไมเกิดมามหาศาล นี่ขนาดว่าเป็นมนุษย์นะแสนยาก แล้วเวลาเป็นจิตวิญญาณที่ต้องแสวงหาที่เกิดนะ มันทุกข์เหมือนกัน แล้วไม่มีที่ไป ทุกข์แล้วพยายามจะหาที่เกิด จิตแสวงหาที่เกิด เกิดไม่มีที่เกิด จิตนี้ไม่มีรูปร่าง มีแต่นามธรรม มันเป็นสภาวะอยู่อย่างนั้น แล้วมันก็ทุกข์อยู่อย่างนั้น เพราะมันไม่มีวันตาย มันต้องรอสภาวะเกิด

นี่สภาวะเกิดนี้มันก็เกิดไม่ได้เพราะมนุษย์นี้มันมีจำกัด พยายามเกิดให้มากขึ้น ๆ เราก็อ่านเกิดมาแสนยาก ๆ การเกิดนี้แสนยากทำไมมันมีมากมาย กรรมมันพาเกิดเราเป็นคุณงามความดี กรรมความดีพาให้เราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เป็นมนุษย์ขึ้นมาแล้วกว่าจะดำรงชีวิตไปทั้งชีวิต มันทุกข์ยากขนาดไหน? มันทุกข์ยากนะ เวลาลำบากลำบากมันก็น่าเบื่อหน่ายชีวิต แต่เบื่อหน่ายชีวิตมันก็ต้องทรงชีวิตไป การได้มาแสนยาก การรักษาไว้ยากกว่า

นี่ก็เหมือนกัน การได้ชีวิตมานี้แสนยากเลย ได้มาแสนยากเพราะอะไร? เพราะจิตนี้พยายามแย่งกันเกิด แย่งกันเกิดแต่จิตของเราได้มีบุญวาสนา มันแย่งกันเกิดยังไงมันก็ต้องเป็นไปตามกรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้แตกต่างกัน เกิดขึ้นมาแล้วจะมีอำนาจวาสนาขนาดไหน? อยู่ที่อำนาจวาสนาของกรรมนั้น แต่การเกิดมันรักษาไว้มันทุกข์ยากขึ้นไปอีก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันทุกข์ยากนี้มันไม่มีเครื่องอยู่ ไม่มีที่อาศัย มันลุ่ม ๆ ดอน ๆ มันเป็นไปได้ประสาของมัน มันต้องมีที่อยู่อาศัยที่เครื่องเคียงเครื่องที่อาศัย ที่อาศัยคือกรรมนี้ไง กรรมนี้ทำบุญกุศลมันหวังที่ฟัง ถ้าหวังที่ฟังได้ บุญกุศลเกิดจากอะไร? เกิดจากการกระทำ เห็นไหม กรรมดีและ

กรรมชั่ว ทำดีก็ได้ทำชั่วก็ได้ บุญกุศลทำเป็นคุณงามความดีก็เป็นคุณงามความดี ทำเป็นความชั่วก็เป็นความชั่ว คุณงามความดีและความชั่วฝังลงในใจ ใจนี้สะสม

สิ่งต่าง ๆ รับรู้ที่ใจ รับรู้ที่ใจมันเป็นนามธรรมที่เราเคยทำคุณงามความดีไว้ ถ้าเราระลึก รู้อยู่ เราเป็นมนุษย์ระลึกอยู่ เราตายไปแล้วเราระลึกไม่ได้ เวลาเกิดขึ้นมาแล้วเรานึกอะไร ไม่ได้เลย ความระลึกอยู่ในปัจจุบัน อายุคนะทั้ง ๖ ในสัญญาในขั้นที่ทั้ง ๕ นี้มันรับรู้ในสถานะที่ว่า เกิดเป็นมนุษย์แล้วมีภพ ภพนี้เป็นมนุษย์ขึ้นมา มันมีขั้น ๕ มีความจำ เวลามันย่อยสลายไป มันจะ ตายไป ขั้นนี้มันละเอียดลงไป

ขั้นละเอียดลงไปเป็นตของจิต เป็นอวิชชาขบเจया สงขาร่า จิตปฏิสนธิกับวิญญาณ ปฏิสนธิ เวลาเกิดขึ้นมาวิญญาณเป็นตัวพาเกิดกับวิญญาณรับรู้มันต่างกัน เรามีวิญญาณรับรู้แล้วเราก็สะสมของเราไว้ชาติหนึ่ง ๆ สะสมของเราไว้ชาติหนึ่งมันก็สะสมไป สะสมแล้วเราก็ระลึกได้ เฉพาะชาตินี้ ระลึกได้ชาตินี้มันก็ทุกข์เฉพาะชาตินี้ ๆ การดำรงนี้ดำรงไว้แสนยาก การได้มาทุกข์ ยากขนาดไหน? แล้วการดำรงอยู่เราจะดำรงอย่างไร?

ถ้าเราฉลาดอยู่ เราดำรงอยู่ มีที่พึ่งที่อาศัยที่เกาะเกี่ยวไป ที่พึ่งที่อาศัยคือคุณงามความดี ทำดี ไม่เห็นได้ดีเลยทำดีขนาดไหน ทุกคนจะบอกเลย เราดักบาตรทุกวันเลย ทำดีทุกวันเลยทำไมความ ดีไม่เห็นตอบสนอง ความดีตอบสนองแน่นอน ตอบสนองนี้บุญกุศลคืออะไร? คือความสุขใจ คือ ว่าบ้านเราสะอาด ถ้าบ้านเราสะอาดขึ้นมาเราทำอะไรเราก็มีความสุขสบายใจ ถ้าบ้านเราสกปรก ขึ้นมาเราทำอะไร เราจะนั่งนอนในบ้านเรานั้นก็สกปรก

ในหัวใจก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจสะอาด เราสร้างบุญกุศลทำความสะอาดของใจขึ้นมา เรา มีความอบอุ่นใจของเราขึ้นมาก่อน แล้วเรื่องสิ่งต่าง ๆ เรื่องอำนาจของกรรมที่ว่าเราออกไปข้างนอก แล้ว ออกไปประสบกับสังคมแล้ว สังคมบีบคั้นขึ้นมา นั่นอีกปัญหาหนึ่ง เห็นไหม ปัญหาอันนั้น เป็นปัญหาเรื่องของสังคม เรื่องของกรรม แต่เรื่องปัจจุบันคือเรารักษาตัวเราเองได้

นี่ก็เหมือนกัน ความสะอาดบริสุทธิ์เรารักษาตัวเราเองได้ แต่สังคมไม่สามารถให้ความ สะอาดบริสุทธิ์กับเราได้ ไม่มีการการันตีกับเราได้ ความสะอาดบริสุทธิ์ของแต่ละบุคคลนั้นเป็น ความสะอาดบริสุทธิ์ของแต่ละบุคคลที่สะสมขึ้นมา นี้เราสร้างสมความสะอาดของเราขึ้นมา เรามี ความอบอุ่นใจของเรา ถ้าเราอบอุ่นใจของเรา เราเข้าสังคมไหน เราก็มีความองอาจกล้าหาญ ถ้าเรา

ไม่มีลับลมคมในของเรา เราเข้าสังคมไหนก็มีความองอาจกล้าหาญ ไม่เก้อ ๆ เจีน ๆ เราไม่มีความเก้อ ๆ เจีน ๆ ในหัวใจของเรา นี่เราสร้างความสะอาดในหัวใจของเรา ถ้าเราเป็นอย่างนั้น

ทีนี้เรื่องของสังคมโลก มันเป็นสังคมโลก มันทุกข์ยาก ทุกข์ยากเป็นอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย “โลกธรรม ๘ ไม่มีใครโดนเสียดแทงเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” เวลาเราทุกข์ยากเราต้องย้อนกลับมาครุบาอาจารย์ของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระพุทธเจ้า ยังโดนเขาจ้างคนมาด่า จ้างคนมาติลลินินินทา เพราะอะไร? เพราะลัทธิศาสนาต่าง ๆ แข่งขันกันไง

สมัยนั้นแข่งขันกัน แต่พระพุทธเจ้าไม่แข่งขันกับใคร พระพุทธเจ้าประกาศความจริง ความจริงในอริยสัจ ความจริงสุดส่วน ความจริงจนเขาไม่อาจสามารถรู้ได้ ต้องมีน้อมใจลงเชื่อก่อน ต้องน้อมใจลงเชื่อฟังธรรมกันก่อน อนุปปพิททา ธรรม ฟังธรรม เห็นไหม ฟังเรื่องของสวรรค์ เรื่องของท่าน ให้เห็นสภาวะการเป็นไป เห็นสภาวะการเป็นไปแล้วมีความเชื่อขึ้นมาในหัวใจ แล้วขึ้นมาถึงเรื่องของอริยสัจ

ถ้าเรื่องของอริยสัจแล้วในหัวใจขึ้นมา มันจะเป็นไป แล้วความจริงสุดส่วน สุดส่วนจนไม่สามารถจะเข้าใจได้ จนสามารถว่าเรื่องของโลกเทียบกับเรื่องของโลก มีคนพูดมากเลยว่า ปัญหาในความคิดของเรา มันก็เป็นปัญหาความคิดธรรมดา มันจะแก้กิเลสได้อย่างไร? เริ่มต้นมันก็เป็นปัญหาความคิดของเรานี้ละ แต่มันละเอียดอ่อนเข้าไปได้ ถ้าปัญญาของเราไม่ก้าวเดินขึ้นไปมันก็เป็นปัญหาของโลกเขา เราก็นอนเวียนอยู่ในโลกนี้ แล้วก็ปัญหาของโลกนี้หมุนไปตามโลกเขา

ถ้าใช้ความคิดอันนี้คิดตรึกตรองเข้ามา ความคิดนี้เกิดขึ้นมาอย่างไร? ความคิดนี้คิดขึ้นมาเพราะเหตุไร? ความคิดขึ้นมาคิดมาแล้วให้ผลเป็นความทุกข์หรือความสุข ถ้าเป็นความสุขขึ้นมาเราต้องเหยียบคันเร่งขึ้นไป ความคิดอย่างนี้ควรส่งเสริม ความคิดอย่างนี้เป็นธรรม ความคิดในคุณงามความดีเราคิดแล้วควรทำ แต่ทำได้ไม่ได้มันเป็นหัวใจของเรา ทำได้หรือไม่ได้มันเป็นเรื่องของโลกเขา

แต่เรื่องของธรรมมันทำได้ตลอดเวลา เรื่องทำความสงบของใจ ใจจะเว้งว่างขนาดไหน จะกว้างขวางขนาดไหน มันจะบรรจุโลกธาตุขนาดไหน มันจะเว้งว่างมันจะมหาศาลขนาดไหน นี่

เป็นเรื่องของความคิด เรื่องของนามธรรม ไม่ต้องมีที่เก็บที่อาศัย ไม่มีปริมาตรวัด แต่ความสุขของโลกเขาต้องมีปริมาตรวัด

นี่ก็เหมือนกัน ความเว้งว้างความสุขความมหาศาลของเราเนี่ย ความคิดขนาดไหน เหยียบคันเร่งขึ้นไปเนี่ย คันเร่งมันจะเสริมตรงนี้เสริมคุณงามความดีของเรา เสริมความสุขของเราเสริมขึ้นไปได้ แต่เวลาที่มีความทุกข์ขึ้นมาเราไล่ต้อนมัน ความทุกข์นี้ขึ้นมาเพราะเหตุไร? ความทุกข์นี้เกิดมา เป็นประโยชน์ขึ้นมาเนี่ยเราเหยียบเบรกไง เหยียบเบรกไม่ให้ตามความคิดไป

แต่เวลาเราคิดถึงคุณงามความดีนี่คิดได้ชั่วคราว แต่ถ้าคิดถึงความทุกข์ยาก เวลาอะไรมันสะกิดใจขึ้นมาเนี่ยมันจะฟังใจมาก แล้วมันจะคิดถึงมาก แล้วพอกิดแล้วเนี่ยเบรกไม่ทันหรือ มันจะไปไหลไปตามอารมณ์ความคิดเลย ความคิดของเรามันจะดึงเรากระชากลากไป นี่ไหลไม่ทัน ต้องเหยียบเบรก เบรกด้วยสติสัมปชัญญะ สติสัมปชัญญะเหยียบเบรกของเราไว้ เหยียบเบรกใจของเราไม่ให้คิดตามกระแสไป นั่นเริ่มจากเหยียบเบรกได้

จากเริ่มรู้เท่าทัน รู้ทันรู้แจ้งตามรู้ตามเห็น มันคิดขึ้นมาแล้วมันทุกข์ยากจนพอใจแล้วค่อยไปรู้เห็นว่า นี่เราคิดขึ้นมาที่ทุกข์ยาก นี่ตามรู้ตามเห็น รู้เท่ารู้ทันนี้เหยียบเบรกได้เนี่ยรู้เท่ารู้ทัน เวลา มันรู้ขึ้นมามันมีความคิดขึ้นมามันจะรู้ทันขึ้นมา แล้วมันจะเหยียบเบรกขึ้นมา รู้แจ้งแทงตลอด ความคิดจะเกิดขึ้นจะรู้ทันขึ้นมา มันจะรู้ขึ้นมาได้อย่างนี้ โอ้เหยียบเบรกนี้มันเป็นแค่ขั้นตีบารมีขั้นตีบารมีนี่เป็นความอดทนไว้เฉย ๆ

แต่การวิปัสสนาญาณของเราขึ้นมาเนี่ย มันต้องวิปัสสนาญาณขึ้นมาชำระกิเลส ถ้าไม่มีการชำระกิเลสมันชำระไม่ได้ มันก็เกิดว่าเหยียบเบรกไว้ได้เฉย ๆ เท่านั้น ถ้ามีรู้แจ้งแทงตลอดมันจะรู้แจ้งแทงตลอด จนว่ามันเกิดอีกไม่ได้เลย มันเกิดจะรู้ทันตลอด ขั้นกระเพื่อมเสวยอารมณ์ จิตเสวยอารมณ์ขึ้นมาเนี่ย มันจะทำให้ขั้นรู้สึกตัวออกมา ความรู้สึกออกมามันจะพร้อมไปกับสติสัมปชัญญะออกมาข้างนอก รู้แจ้งแทงตลอด ความรู้จะเกิดขึ้นมาก็รู้ นั่นนะรู้

ถ้าชีวิตสิ่งนี้พอรู้เท่าทันขึ้นมา มันก็เป็นภาวะ เป็นภาวะที่ทรงขั้นไป มันก็มีความเอือมระอากับเรื่องของร่างกาย แต่เรื่องของหัวใจเข้าถึงไม่ได้ พระอรหันต์ความทุกข์เข้าถึงร่างกายได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังให้หมอชีวกรักษาเลย ความทุกข์นี้กระทบกระเทือนของร่างกายได้ มันมีความรู้สึกรับรู้อยู่ เป็นเจ็บไข้ได้ป่วยยังรับรู้อยู่ แต่ไม่สามารถเข้าถึงหัวใจเพราะหัวใจรับรู้แบบนี้ไง “ความทุกข์เกิดขึ้นมันก็เป็นธรรมดาของเขา” รู้แจ้งแทงตลอดรู้เท่าทันใน

ความคิดของตัวเองได้หมด ความคิดของตัวเอง ถึงว่าไม่มีเวทนาในหัวใจ ไม่มีความทุกข์ในหัวใจ หัวใจนั้นจะไม่ตามสิ่งนั้นไป แต่เรื่องของธาตุขันธ์ มันเป็นไป นี่ภาระของผู้ที่รู้แจ้งแทงตลอด

แต่เรายังไม่รู้แจ้งแทงตลอด เราก็ต้องพยายามรักษาของเราไป รักษาของเราไป แล้วพยายามทำใจของเราให้สะอาด แล้วทนเอา ทนไปถึงที่สุดแล้วมันถึงไม่ต้องเวียนตายเวียนเกิดอีก ใจ ถ้าเวียนตายเวียนเกิดมันทุกข์ยากของเรา ทุกข์ยากมากนะ ทุกข์ยากอย่างนี้แล้วมันก็เวียนตายเวียนเกิด

แต่เรามีความสุขขนาดไหน ความพอใจขนาดไหน แล้วมันก็เป็นไปไม่ได้จะให้มันขาดช่วงไปขาดหายไปโดยที่เราไม่รู้ นี่เป็นไปไม่ได้เลย มันต้องเป็นไปโดยหายไปที่เรารับรู้ได้ เราชำระได้ เราจำกัดได้ นี่คือมรรคอรียสัจจ เราต้องสร้างสมขึ้นมา คุณงามความดีอย่างนี้ คุณงามความดีอย่างหยาบ ๆ อย่างทานเราให้ทานไป คุณงามความดีแบบสะสมขึ้นมา มีศีลขึ้นมาเราก็ทำให้อใจสงบขึ้นมา แล้วก็วิปัสสนาปัญญา นี่ภาวนามยปัญญาขึ้นมา ทำให้ชำระกิเลสของเราได้

มันเกิดขึ้นมาจากเรา เกิดขึ้นมาจากหัวใจของมนุษย์ เกิดขึ้นมาจากสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นไปได้อ นี่สิ่งนี้เราพบในศาสนา ศาสนาถึงมีประโยชน์มากใจ ศาสนามีประโยชน์สำหรับคนที่เข้าใจ และคนที่สนใจ คนที่แสวงหา ศาสนาก็มีอยู่ ชาวพุทธนี้มีศาสนาอยู่ แต่ไม่เข้าใจเรื่องของศาสนา ไม่รู้ใช้ประโยชน์ศาสนาอะไร ศาสนาเป็นเรื่องของพระ พระก็ทรงไว้สือ เรื่องของเราเรื่องดำรงชีวิตของเราไป

เจ็บไข้ได้ป่วยไม่หายมารักษา มันจะเอาอะไรมารักษาตัวเอง เจ็บไข้ได้ป่วยมียารักษา ก็รักษาตัวเองได้ ศาสนาถึงจะเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น นี่ใจดวงนั้นเข้าใจเรื่องศาสนา ศาสนาจะมีประโยชน์มาก เอวัง